

Silvia Sponza, Olivera Koprivnjak, Lorena Pizzale i Lanfranco Conte (str. 105-122) iznose povijesni pregled maslinarstva u Istri s početnim saznanjima iz antičkoga doba, kada se maslinarska djelatnost sustavno promicala duž jadranske obale. Autori donose poseban osvrt na autohtone sorte maslina, kao i na senzorne osobine njihovih ulja.

Maslinarska tradicija u Istri čini okosnicu i idućega priloga iz pera autorice Nicolette Balijske, mag. (str. 125-135). U svojem radu ističe važnost dugoročne promidžbe maslinova ulja u okviru inovativnoga projekta osnivanjem edukativnoga centra maslinarstva i uljarstva po uzoru na centar u gradiću San Pietro in Lama (blizu grada Lecce u Pugliji), a koji bi se temeljio na obogaćivanju turističke ponude i prepoznatljivosti fažanskoga kraja.

Slijedi prilog mr. sc. Srđana Jovanovića (str. 137-141) u kojemu je autor prikazao poduzetničku sposobnost na primjeru rekonstrukcije fažanske starogradske jezgre osnivanjem ugostiteljskoga objekta radi uspostavljanja novih smjernica daljnjega razvoja Fažane kao ekskluzivnoga turističkoga odredišta.

Glišo Rašković, dipl. ing. geol. (str. 143-159) prikazao je rezultate hidrogeoloških i inženjersko-geoloških istraživanja na području Općine Fažana. Ustanovio je da glavni problem predstavljaju morfološke karakteristike terena, zatim geološka građa s teško propusnom zemljom crvenicom, kao i povećana gradnja, što rezultira skupljanjem većih količina oborinskih voda.

U posljednjemu prilogu dvojice autora, Dina Krizmanića, dipl. ing. arh. i Leonida Zubana, dipl. ing. arh. (str. 161-167), iznose se ciljevi i načini ostvarivanja projekta koji uključuje osnivanje multimedijalnoga centra namijenjenoga raznim društvenim i kulturnim aktivnostima. Spomenuti je projekt ugledao svjetlo dana u lipnju 2013. službenim otvaranjem Multimedijalnoga centra povodom obilježavanja Dana Općine Fažana.

Priloge šestoga sveska *Fažanskoga libra* karakterizira velika raznolikost u pogledu nedovoljno istraženih tema koje obuhvaćaju različite aspekte povijesti fažanskoga područja. Vrijednost ovoga zbornika jest u tomu što je pripadajućim radovima sačuvao i zapečatio ne samo povijesno nego i kulturno i etnološko naslijeđe toga primorskoga gradića. Svi su prilogi popraćeni sažetcima na talijanskome jeziku, što i inozemnim znanstvenicima omogućuje djelomičan uvid u proučenu problematiku te im umnogome olakšava pronalazak određene teme i korištenje dostupnih izvora. Objavljena znanstvena dostignuća otvorila su nove istraživačke perspektive, a osim što predstavljaju nezaobilazan izvor podataka stručnjacima zainteresiranima za interdisciplinarni pristup, nadasve mogu pomoći lokalnomu stanovništvu da unaprijedi životnu sredinu, sačuva drevne običaje i posebnosti svojega kraja.

Samanta Paronić

Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. XI, br. 21, Koprivnica, lipanj 2012., 264 str.

Godine 2012. izdavačka kuća *Meridijani* objavila je 21. broj znanstvenog časopisa *Podravina*. Časopis sadrži ukupno četrnaest radova: devet preglednih radova, tri izvorna znanstvena rada i dva rada u kojima je objavljena izvorna građa. Radovi obrađuju razne

probleme iz različitih znanstvenih područja vezane uz prostor uz rijeku Dravu u Hrvatskoj i ostalim zemljama.

Prvi rad u časopisu nosi naslov »Vlastelinstvo Bednja i posjed Kapela u srednjem vijeku« (5–16). U njemu Ranko Pavleš obrađuje povijest i teritorijalni razvoj vlastelinstva Bednja, koje je nastalo u XIV. stoljeću spajanjem dvaju posjeda: imanja *Zarpetri*, koje se u dokumentima prvi put spominje 1261. godine, kada ga ugarsko-hrvatski kralj dariva varaždinskom građaninu Kureju, i posjeda Črnec, koje su ivanovci 1320. godine darovali Nikoli Ludbreškome. Spomenuto vlastelinstvo bilo je smješteno između Drave na sjeveru, podravske magistrale na jugu te ludbreškog vlastelinstva na zapadu i rasijskog vlastelinstva na istoku. U drugom dijelu članka proučava se nekoliko popisa sela na posjedu Bednja iz sredine XVI. stoljeća kako bi se bolje odredilo područje koje je zauzimalo vlastelinstvo.

Slijedi rad Mire Kolar-Dimitrijević »Nastajanje, razvoj i propast industrije u Podravini do 1945. godine« (17–25). U ovome radu autorica opisuje razdoblja prosperiteta, stagnacije i propadanja pojedinih gospodarskih grana na području Podravine u vremenskom okviru od 1845. do 1945. godine. Autorica zaključuje da je Podravina nastojala slijediti europske trendove u industrijalizaciji, što potvrđuje činjenica da je godine 1918. na području Podravine zabilježen veći broj tvornica nego danas, ali su joj razvoj omele nepovoljne političke prilike.

»The Major Political Aspects of the Croatian-Hungarian Relations in the Changing Geo-Political Space, in the Carpathian-Balkan Region« (26–35) naslov je sljedećeg priloga u časopisu koji potpisuje Lóránt Bali. Padom komunizma započinje novo poglavlje u odnosima između Republike Mađarske i njezinih susjeda. Njezina vanjska politika nastoji ostvariti povezivanje s pojedinim zemljama koje su nekada bile uključene u zajedničku državnu zajednicu s Mađarskom.

Ivica Zvonar autor je članka pod naslovom »Zapisi Petra Grgeca o Prvom svjetskom ratu i Podravini u ratnom razdoblju« (36–46). Autor donosi osvrt na objavljene autobiografske zapise o razdoblju Prvog svjetskog rata istaknutoga katoličkog laika, prevoditelja, pedagoga i političara Petra Grgeca. U četiri knjige objavljene u rasponu od 1918. do 1941. godine Grgec je iznio svoje uspomene na ratne godine koje je u funkciji austrougarskog časnika proveo na sočanskoj bojišnici i u zarobljeništvu u Italiji. Također, u pojedinim odlomcima ilustrativno piše o podravskom kraju te rodnom Kalinovcu.

O razvoju ustaško-domobranskog pokreta u vrijeme monarhističke Jugoslavije piše Vladimir Šadek u članku »Logor Janka-Puszta i razvoj ustaške organizacije u Podravini do 1934.« (47–56). U razdoblju od 1929. do 1934. godine na području Podravine razvila se jedna od najsnažnijih ilegalnih ustaških organizacija u Hrvatskoj. Autor tu značajku pripisuje djelovanju ustaških emigranata iz Mađarske, a posebno onih iz logora Janka-Puszta. Navedeni ustaški logor bio je formiran blizu granice s mađarske strane, kod Nagyjanizse, a u njemu se provodila vojna obuka i osmišljavali planovi za izvođenje terorističkih akcija u Jugoslaviji.

Božica Anić i Vesna Peršić Kovač bave se rekonstrukcijom društvenog života Koprivnice na početku 20. stoljeća u radu »Prilog poznavanju djelatnosti društava u Koprivnici uoči i tijekom Prvog svjetskog rata« (57–76). U radu se može pobliže upoznati bogatstvo i raznolikost društvenog života Koprivnice u razdoblju koje je prethodilo početku Prvog svjetskog rata. Autorice ističu kako je godine 1914. zabranjen rad svim društvima, osim

onima karitativnog i humanitarnog opredjeljenja. Takve su upravo bile karakteristike dvaju društava kojima je posvećena posebna pozornost u radu: Podružnici Crvenog križa u Koprivnici i Gospojinskom dobrotvornom društvu.

Valentina Papić Bogadi i Ivan Peklić na temelju izvorne građe i literature obrađuju djelatnost Franje Markovića vezanu uz kazalište u prilogu »Kazališna umjetnost i Franjo Marković, s posebnim osvrtom na recepciju u novinama na njemačkom jeziku« (77–97). Na početku rada autori donose kratak životopis toga znamenitoga hrvatskog književnika. Zatim prikazuju Markovića kao pisca dramskih djela, s posebnim osvrtom na njegove drame u kazalištu. Također, autori iznose kritike njegovih drama u novinama na hrvatskom jeziku, kao i onima na njemačkom jeziku koje su izlazile u Zagrebu u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije.

Osmi prilog u časopisu naslovljen je »Protestantizam i protureformacija u podravskim hrvatskim selima na Mađarskoj u 16. i 17. stoljeću« (98–128). Tema toga rada Đure Frančkovića jest širenje reformacije i katolička obnova u mađarskoj Podravini. Autor istražuje razloge brzoga širenja luteranstva i kalvinizma u Donjoj Ugarskoj, s posebnim naglaskom na djelatnost hrvatskih reformatora te ispituje odnos osmanlijske vlasti prema pojedinim kršćanskim zajednicama. Na kraju rada priložena je korespondencija pojedinih hrvatskih katoličkih svećenika koji su djelovali u sklopu protureformacije u podravskim naseljima.

Petar Feletar u radu »Demografske promjene u Koprivničko-križevačkoj županiji od 1857. do 2011. godine« (129–167) uspoređuje dva popisa stanovništva koja se odnose na Koprivničko-križevačku županiju. Riječ je o popisima iz 2011. i iz 1857. godine. Analiziraju se kvalitativna i kvantitativna obilježja stanovništva kao što su promjene u ukupnom broju i prostornom rasporedu naseljenosti, prirodna i mehanička kretanja te struktura stanovništva. Rad je obogaćen brojnim tablicama i grafikonima koji oslikavaju demografska kretanja na spomenutom području.

U članku »Analiza prijevozne potražnje na relaciji Zagreb – Koprivnica« (168–185) Marina Dugina, Petar Feletar i Igor Franolić bave se analizom prometne usluge putničkoga željezničkoga i putničkoga cestovnog prometa na relaciji Zagreb – Koprivnica. Pri toj analizi autori su se poslužili klasičnom metodom anketiranja. Brojne grafičke tablice i dijagrami u radu prikazuju dobivene podatke koji se odnose na razdoblje od srpnja do kolovoza 2011. godine. Razvoj prometnog sustava na području Podravine tema je i sljedećeg priloga u časopisu. Goran Kos, Dubravko Milojević i Petar Feletar u radu »Razvitak prometnog sustava Grada Virovitice kao središta Podravine« (186–204) proučavaju svu dostupnu dokumentaciju vezanu uz sve oblike prometa grada Koprivnice te prikazuju postojeće probleme u odvijanju prometa. Analizom i dijagnozom utvrđeni su glavni oblici infrastrukturnih i planskih mjera koje je u gradu Koprivnici hitno potrebno izvesti. Rad je popraćen brojnim slikovnim priložima.

Slijedi prilog »Baština i tradicija u oblikovanju turističke ponude na ruralnom prostoru Hrvatske« (205–218). Autori Damir Démonja i Robert Baćac pišu o pojedinim baštinskim, odnosno tradicijskim činiteljima turističke ponude na selu. Njihovo istraživanje temelji se na proučavanju deset realiziranih projekata u ruralnom turizmu Hrvatske, odnosno turističkih seljačkih obiteljskih gospodarstava s područja cijele Hrvatske. Također se analiziraju dosadašnji načini korištenja baštine i tradicije u ruralnom turizmu Hrvatske te se navode smjernice njihova budućega učinkovitijeg i obuhvatnijeg korištenja.

Hrvoje Petrić u radu »Popisi Varaždinskog generalata iz 1726. i 1749. godine« (219–225) predstavlja građu koja je važna za proučavanje Vojne krajine u prvoj polovici 18. stoljeća. Riječ je o dva popisa Varaždinskog generalata iz 1726. i 1749. godine. Prvi od tih dvaju popisa donosi broj baština po pojedinim selima, čime može poslužiti kao vrijedan izvor za gospodarsku povijest. U njemu se može vidjeti i prikaz najranije podjele sela Varaždinskog generalata po vojvodstvima kao najnižim ustrojstvenim jedinicama. Popis Varaždinskog generalata iz 1749. godine prikazuje podjelu na kumpanije po naseljima.

Posljednji rad u časopisu nosi naslov »Crtice iz povijesti Legrada« (226–242). U radu je Dragutin Feletar priredio građu učiteljice Matije Winter Ludbreg (1912. – 1989.), koja je svojim radovima dala važan doprinos historiografiji Podravine. Dok je radila kao učiteljica u Legradu u razdoblju od 1940. do 1943. godine, sastavila je nekoliko crtica iz povijesti i geografije legradskoga kraja, uglavnom na temelju podataka iz spomenica župe i škole u Legradu. Rukopis je uglavnom pisan na legradskoj hrvatskoj kajkavštini te predstavlja važan doprinos za istraživanje povijesti Legrada.

Na kraju časopisa nalazi se cjelina »Prikazi novih knjiga, časopisa i znanstvenih skupova« (243–262) koja sadrži prikaze šest knjiga, dvaju zbornika radova i jednoga znanstvenog časopisa te jedno izvješće sa znanstvenog skupa.

Najnoviji broj časopisa *Podravina* donosi znanstvenoj javnosti, kao i širem čitateljstvu, niz vrlo zanimljivih i poučnih radova koji se bave temama iz raznih grana društveno-humanističke znanosti. Premda je časopis ponajprije usredotočen na teme koje obrađuju podravski kraj, u njemu se mogu pronaći i članci koji se bave i nekim drugim problemima vezanim uz povijest cjelokupne Hrvatske, ali i susjednih zemalja. Također, izborom tema ne samo iz povijesti već i iz drugih područja društveno-humanističkih znanosti potvrđuje se interdisciplinarno obilježje ovoga časopisa.

Juraj Balić

Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni – Croatian Music at Riva dei Schiavoni, Zbor Hrvatske radiotelevizije (Croatian Radiotelevision Choir), dirigent: Tonči BILIĆ, HRT i Cantus d.o.o., 2012., br. izdanja: 98905200302

Poznata i pod nazivima La Dominante, Serenissima i Kraljica Jadrana, Venecija je tijekom 16. i 17. stoljeća bila magnet za glazbenike sa svih strana Europe, pa tako i iz hrvatskih krajeva. Upravo su zato Istra, Dalmacija i Dubrovačka Republika kroz povijest bile u bliskoj trgovačkoj vezi s Venecijom. Uz razne druge narode, u Veneciji je i hrvatska zajednica imala svoju crkvu i bratovštinu, danas poznatu kao *Scuola Dalmata*. Najviše se hrvatskog puka okupljalo na Riva dei Schiavoni (*Rivi od Hrvatov*), koja se proteže od Trga sv. Marka, preko Mosta uzdaha pa sve do Arsenala. Trgovci i diplomati tu su svakodnevno raspravljali o svojim pitanjima, umjetnici promišljali i stvarali, a pučani pjevali i plesali. Premda u sklopu bogate venecijanske produkcije toga vremena udio glazbenih Schiavona nije bio kvantitativno opsežan, kvalitetom je bio suvremen i prepoznatljiv. Nosačem zvuka pod nazivom *Hrvatska glazba na Riva dei Schiavoni* Zbor Hrvatske radiotelevizije i